

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΥΛΙΚΟ

**ΕΒΔΟΜΑΔΑ ΑΣΥΓΧΡΟΝΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ: 01/02/2021 έως
05/02/2021**

ΚΥΚΛΟΣ Β΄

ΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΣ: ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΣ

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΣ: Βενετία Μπαρμποπούλου

ΕΚΠΑΙΔΕΥΟΜΕΝΟΣ/Η:

ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΟΡΓΑΝΩΣΗ (2^ο μέρος)

Στο προηγούμενο μάθημα με θέμα **κοινωνική οργάνωση (1^ο μέρος)** μάθαμε πώς εξελίχθηκαν οι κοινωνίες στο πέρασμα του χρόνου. Είδαμε πώς οι αλλαγές στις τεχνολογίες (μηχανές, νέες τεχνολογίες) έφεραν αλλαγές στις κοινωνίες. Εδώ θα συνεχίσουμε να δούμε πώς οργανώνεται η σύγχρονη κοινωνία.

Συγκεκριμένα, στο δεύτερο μέρος για την κοινωνική οργάνωση, θα δούμε:

- Τις κοινωνικές θέσεις
- Τους κοινωνικούς ρόλους
- Τους κοινωνικούς θεσμούς
- Τις κοινωνικές αξίες

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ας ξεκινήσουμε με μία ερώτηση: Αισθάνεσαι μερικές φορές στη ζωή σου σαν ένας ηθοποιός που παίζει έναν ρόλο ανάλογα με το πού βρίσκεσαι και τί περιμένουν από εσένα οι γύρω σου;

.....

.....

.....

ΟΡΙΣΜΟΙ

Κοινωνικός ρόλος: Ένα σύνολο από συγκεκριμένες συμπεριφορές που αναμένεται να έχει ένα άτομο όταν κατέχει μια συγκεκριμένη κοινωνική θέση μέσα σε μια κοινωνική ομάδα

Κοινωνικός κανόνας: Συγκεκριμένες περιγραφές για το πώς πρέπει να σκέφτεται και να συμπεριφέρεται, τί πρέπει να κάνει κάθε άνθρωπος όταν έχει έναν συγκεκριμένο κοινωνικό ρόλο.

Κοινωνική θέση: Το συγκεκριμένο σημείο που βρίσκεται ένα άτομο μέσα στον κοινωνικό χώρο που ζει.

Κοινωνικός θεσμός: Ένα σύνολο από κοινωνικές θέσεις όπου τα άτομα που το απαρτίζουν έχουν συγκεκριμένους ρόλους και σχέσεις μεταξύ τους. Υπάρχει σταθερότητα και τυποποίηση των ρόλων για μεγάλο χρονικό διάστημα.

Κοινωνικές αξίες: Ιδανικά και ιδεώδη τα οποία μία κοινωνία θεωρεί σημαντικά.

ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ

Είδαμε στο προηγούμενο φυλλάδιο ότι κάθε κοινωνία χρειάζεται να είναι οργανωμένη για να μπορεί να επιβιώνει η ίδια και οι άνθρωποι που είναι μέλη της. Η κοινωνική οργάνωση στην ουσία είναι η **οργάνωση των σχέσεων** μεταξύ των ανθρώπων που την αποτελούν.

Ο κάθε ένας άνθρωπος χρειάζεται να γνωρίζει πώς θα συμπεριφερθεί στους υπόλοιπους. Επίσης, χρειάζεται να γνωρίζει πάνω κάτω πως θα του συμπεριφερθούν οι άλλοι (προσδοκίες, αναμενόμενη συμπεριφορά). Αυτό το σκοπό έχει η απόδοση **κοινωνικών ρόλων** σε κάθε άνθρωπο. Έτσι όταν κάθε ένας γνωρίζει τί να περιμένει από τους άλλους και τί περιμένουν οι άλλοι από αυτόν, γίνεται πιο εύκολη η συμβίωση πολλών ανθρώπων μεταξύ τους. Πιο εύκολη γίνεται και η εκτέλεση των έργων που έχει στόχο κάθε κοινωνία. Οι στόχοι και τα έργα κάθε κοινωνίας εξαρτώνται από τις **κοινωνικές αξίες** που έχει επιλέξει αυτή ως τις πιο σημαντικές.

Επίσης, κάθε κοινωνία ορίζει πώς κατανέμονται οι **κοινωνικές θέσεις** στον κοινωνικό χώρο. Αν κάποιες θέσεις θα είναι πιο πάνω ή πιο κάτω από κάποιες άλλες (ιεραρχία). Μπορεί να υπάρχουν κοινωνίες που θεωρούν ότι όλες οι κοινωνικές θέσεις είναι ίσες. Τα κριτήρια σύμφωνα με τα οποία κάποιες θέσεις τοποθετούνται πιο ψηλά και κάποιες πιο χαμηλά εξαρτώνται από πολλούς παράγοντες:

Ο πρώτος είναι το πόσο σημαντικό θεωρείται για την κοινωνία το έργο που αντιστοιχεί σε κάθε θέση. Για παράδειγμα, στις δημοκρατικές κοινωνίες, η κοινωνική θέση του Προέδρου της Δημοκρατίας είναι πιο ψηλά από κάθε άλλη διότι αυτός/ή θεωρείται ο εγγυητής του δημοκρατικού πολιτεύματος. Σημαντικό ρόλο για την ιεράρχηση των κοινωνικών θέσεων έχουν τα προσόντα και οι ικανότητες που απαιτούνται για να εκτελεστεί το έργο που θα φέρουν εις πέρας. Τέλος, ο συσχετισμός της **κοινωνικής δύναμης** μεταξύ των κοινωνικών θέσεων σε κάθε κοινωνία καθορίζει την κατανομή τους στην ιεραρχία. Κοινωνική δύναμη είναι ικανότητα που έχει κάποιος να επιβάλει τη θέλησή του στους άλλους.

Η πιο χαρακτηριστική μορφή κοινωνικής οργάνωσης είναι ο **κοινωνικός θεσμός**. Στο θεσμό δεν μας ενδιαφέρουν ποιά είναι τα συγκεκριμένα άτομα που εκτελούν τους ρόλους. Μας ενδιαφέρουν μόνο οι σχέσεις μεταξύ των κοινωνικών θέσεων που κατέχουν τα άτομα. Θέλουμε οι σχέσεις μεταξύ των θέσεων να είναι σταθερές και τυποποιημένες για ένα μεγάλο χρονικό διάστημα, ώστε να μπορεί ο θεσμός να εξυπηρετεί σημαντικές κοινωνικές ανάγκες, όπως η εκπαίδευση, η αναπαραγωγή κλπ

Για παράδειγμα, ένας θεσμός είναι το σχολείο. Έχουμε συγκεκριμένες θέσεις με ρόλους: Μαθητές, εκπαιδευτικοί, διευθυντές. Οι κανόνες και οι ρόλοι για κάθε θέση είναι καθορισμένοι είτε από νόμους, είτε από τη συνήθεια. Όποιος έχει το ρόλο του μαθητή γνωρίζει τί αναμένεται από αυτόν να κάνει. Όποιος έχει το ρόλο του εκπαιδευτικού αντίστοιχα. Βέβαια, οι ρόλοι σπάνια είναι τόσο αυστηροί ώστε να μην έχουμε περιθώριο να αυτοσχεδιάσουμε ή να τους φέρουμε στα μέτρα της προσωπικότητάς μας. Αυτό θα το συζητήσουμε στο επόμενο.

ΕΦΑΡΜΟΓΕΣ

1^η Άσκηση:

Μπορείς να δώσεις ένα ή δύο παραδείγματα θεσμών; Ποιές είναι οι βασικές κοινωνικές θέσεις και οι κοινωνικοί ρόλοι στους θεσμούς αυτούς;

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2^η Άσκηση:

Σκέψου και γράψε ποιούς κοινωνικούς ρόλους έχεις εσύ προσωπικά ως φορέας των κοινωνικών θέσεων σου και τί καθήκοντα συνεπάγονται αυτοί οι ρόλοι; (π.χ. στην οικογένεια, στην εργασία, στον ελεύθερο χρόνο κλπ.)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....